

kovú, prípadne vojenskú moc (udrží výrobu, zásobovanie a zabráni neprístupnosti).

3. *Po prevrate* je úkolom NRV previesť prípravy k slobodnému rozhodnutiu obyvateľstva o vnútropolitickom zriadení krajiny a odovzdať moc voleným zástupcom ľudu.

Treba vedieť, že i iné protifašistické skupinky majú pokyny k zakladaniu NRV a vyzývajú našich ľudí k spolupráci. V takom prípade vyzvanie prijmite, ale vymôžte, aby vaše zastúpenie rovnalo sa sympatiám obyvateľstva k strane. Snažte sa dosiahnuť pri takýchto výboroch číselnej prevahy, alebo rozhodujúceho vlivu.

Prevedenie horeuvedených úkolov oznám okresnému vedeniu strany!

Češť práci: *Felix*

AÚD KSS Bratislava. ÚV KSS/1, a. j. 206. Originál. Cyklostyl.

44

1944, február 1. Moskva. — Článok „Československých listov“ k slovenskej otázke.

Znovu o Češích a Slováčích¹

V zájmu posílení spoločnej bojovnej fronty Čechů a Slováků v zápase za svobodu vyslovili jsme v našem listě z 15. září 1943² v rámci zevrubného pojednání o poměru česko-slovenském závažný požadavek. Žádali jsme, aby odpovědnými politickými činiteli (čs. vláda, čs. Státní rada v Londýně) bylo s veškerou jasností a rozhodností deklarováno: „že Slováci se uznávají za národ vedle Čechů nacionálně svébytný, budou napříště posuzováni jako bratrský národ podle zásady »rovný s rovným«, a na těchto zásadách bratrství a rovnosti obou národů, českého a slovenského, bude založeno svobodné, nové Československo“.

Když jsme tento apel adresovali na londýnské čs. činitele, byli jsme si vědomi toho, že bude nutno požadovati od čs. vlády v Londýně velikou míru pochopení pro vyšší zřetel čs. státní politiky, aby tato vláda (při svém složení z r. 1940 a celkovém svém charakteru) byla schopna opustiti staré nazírání a raziti zásadně nový kurs v poměru mezi Čechy a Slováky, v slovenské otázce. Přiznáme se, že jsme však více doufali v pochopení, v iniciativní vystoupení a případně i náležitý politický tlak se strany čs. Státní rady. Opravňovaly nás k tomu zprávy, že v otázce československého poměru se většina londýnských činitelů čs. politických stran shoduje v zásadě s našimi náhledy.

Státní rada v Londýně chopila se v poslední době jedné příležitosti, aby vyjádřila své mínění v otázce česko-slovenského poměru, a to ve své 34. schůzi z počátku října 1943, ve které se projednávala poradní zpráva o činnosti čs. ministerstva vnitra.^{2a} Můžeme-li o průběhu této schůze souditi ze zprávy „Čechoslováka“

¹ Autorom článku bol V. Kopecký.

² Viď dokument čís. 24.

^{2a} Podrobné údaje viď v archíve Národného zhromaždenia, f. Státní rada—Londýn, zápisnica z XXXIV. a z XXXV. plenárnej schôdze, konanej 29. 9. a 4. 10. 1943, najmä prejavy P. Viboča, J. Paulíny-Tótha, P. Macháčka a J. Slávika. Stúpencom čechoslovakizmu odpovedali priamo na zasadnutí komunistickí členovia Štátnej rady V, Nosek a J. Valo.

z 15. října, který nás dodatečně došel, pak rozsáhlá rozprava v čs. Státní radě nevedla k výsledku, jenž by naznačoval odhodlání k zásadnímu činu v otázce česko-slovenského poměru. Soudě podle zmíněné zprávy „Čechoslováka“, v rozpravě se neozvalo dostatek rozhodných hlasů. Shledali jsme se tu naopak ještě s názory neodpovědně zaujatými, tendenčními, krátkozrakými, a nejen starými, ale i předpotopními. Podle zprávy „Čechoslováka“ opět soudě, řada debatérů zapírala své lepší přesvědčení, točila se bázlívě kolem zásadní podstaty problému a přizpůsobovala se v té nebo oné podobě stanovisku vlivné vládní skupiny. Bylo pak vyhrazeno monsignoru Pavlu Macháčkovi, aby ve Státní radě autoritativně prohlásil, že Slováci národem nejsou, že se žádný dualismus trpěti nebude a že základem Československa zůstane „československá jednota národní“, staré pojetí čechoslovakistické.

Schůze Státní rady byla nesporně příznačnou. Po prvé byla tu Státní rada postavena před vážnou zásadní politickou otázkou, svrchovaně důležitou s hlediska programu našeho osvobozovacího boje a týkající se nejpalcivějšího problému budoucích vnitřních vztahů v republice. Státní rada rezignovala na to, aby takovou zásadní otázku řešila a aby uplatnila samostatné mínění při své poradní funkci. Nutno toho litovati, avšak nutno také doufati, že to byly jen prvé rozpaky a že v otázce česko-slovenského poměru Státní rada i vláda své další slovo ještě řeknou.

*Spád událostí naléhá na řešení československého poměru
v zájmu pevné společné fronty národů ČSR v boji za svobodu*

My arci trváme na všem tom, co jsme v otázce česko-slovenského poměru a v otázce slovenské vyslovili. Od té doby, kdy jsme pojednání o poměru Čechů a Slováků otiskli, stalo se pak několik významných událostí, které jen ještě více podtrhují naše stanovisko.

1. Především jest to skutečnost, že na stranu Rudé armády přešly hromadně celé tisíce slovenských vojáků, kteří si v krvavém boji s Němci probíjeli cestu k Rusům a do řad čs. vojska v SSSR. A jaké jest smýšlení těchto slovenských vojáků a co jest jejich tužbou, pokud jde o budoucí vztahy Čechů a Slováků v ČSR, o tom svědčí provolání, jež vojáci 1. pěší slovenské divize přijali na svém slavnostním shromáždění 29. prosince 1943 a jež bylo otištěno v minulém čísle tohoto listu.³ Věříme, že toto provolání uznají čs. vláda a čs. Státní rada v Londýně za významný dokument a že jej budou bedlivě studovati. Neboť se domníváme, že může sloužiti nejlépe za kritérium, jak doma smýšlí a zač bojují odbojní Slováci, kteří svůj odpor proti německé nadvládě a zrádcovské slovenské vládě prokazují statečnými činy. Tento dokument jest také nejlepší odpovědí na ty záluďné řeči, jakoby stanovisko žádající uznání nacionální slovenské samobytnosti oslabovalo čs. osvobozovací boj. My tu vidíme, že právě horoucí slovenské národní cítění vedlo slovenské vojáky k tomu, aby organizovaně přešli z Čatlošovy armády k Rusům a šli bojovati za Československou republiku. A burcující Slováky doma k rozhodnému zápasu, volají tito slovenští vojáci: „Bojujeme za nové demokratické Československo, v kterém bude rozhodovati vůle lidu, vůle osvobozeného českého a slovenského národa.“

Ty tisíce slovenských vojáků z prvé pěší slovenské divize vstoupily již pod prapory čs. vojenské jednotky v SSSR. Vstoupily tam se svým slovenským národním smýšlením a se svými slovenskými národnými tužbami. A v čs. vojenské jednotce v SSSR byli tito slovenští vojáci vřele přijati, neboť tu jsou Slováci za Slováky uznáváni; tu jsou Slováci uznáváni za bratrský národ, rovný s českým národem. A pokud se i zde nesprávné tendence vyskytnou, musí býti potírány, poněvadž pevná bojovná jednota vojinů čs. vojska jest možná jen za podmínky rovnosti a bratrství Čechů, Slováků a Podkarpatských Ukrajinců, kteří u Sokolova, Kyjeva

³ Toto provolanie sa publikuje ako dokument čís. 32.

a Bílé Cerkve svorně umírali a krváčeli za svobodu a blaho svých národů, za svobodu, sílu a zdárnou budoucnost společného čs. státu.

2. Druhým momentem, na který bychom chtěli poukázat, jest nové poučení z událostí v Jugoslávii. Tam dozrál zatím vývoj věcí tak, že národně-osvobozenecké hnutí jugoslávské se stalo uznanou mocí. Z bratrství a rovnosti Srbů, Chorvatů a Slovinců vyrůstá již v boji svobodná Jugoslávie. Její nové demokratické představitelské a vládní orgány tvoří svorně zástupci všech tří národů. Zastánci velkosrbských tendencí, odmítající uznání Chorvatů a Slovinců jako rovnoprávných národů, dostali se zatím na stanovisko otevřených škůdců jugoslávského osvobozeneckého boje a usvědčených pomocníků nepřitele. A zahraniční vláda krále Petra byla shromážděním zástupců jugoslávských národů zbavena již práva představovati Jugoslávii. Dnes jest jasno, že Jugoslávie bude obnovena jen cestou federativního svazku Srbů, Chorvatů a Slovinců. A jinak že by sice mohly vzniknouti Srbsko, Chorvatsko, Slovinsko, avšak ne Jugoslávie. Jest to nesporně vážným poučením i pro nás, kteří bojujeme za Československo. Nestačí býti jen pro Československo a při tom neuznávatí nutnost rovnoprávnosti Čechů, Slováků a Podkarpatských Ukrajinců, a hlásati stanovisko v podstatě velkočeské.

3. Další fakt dějinného významu, který staví do nového světla i otázku poměru slovanských národů v ČSR, jest nová československo-sovětská smlouva. Jest jisto, že ve spojení s novou československo-sovětskou smlouvou, která směřuje proti německému „Drang nach Osten” a představuje vítězství slovanské orientace v naší zahraniční politice, vyvstává nová koncepce Československa jako silné slovanské republiky. Tak silné, aby byla schopna čeliti prvému nárazu každé možné nové expanze se strany Německa a schopné býti mocnou tvrzí kýženého nového slovanského trojspolku Československa, Polska, Ruska. A silnou slovanskou republikou může býti ČSR jen na základě dohody, rovnosti a bratrství svých tří slovanských národů, Čechů, Slováků a Podkarpatských Ukrajinců.

Chceme při tom dodati, že jest pochybné ono slovanství, které sice počítá s oslabením a zatlačením německého a maďarského živlu v ČSR, ale nepočítá zároveň s nutností posílení i Slováky i Podkarpatské Ukrajince v jejich politickém postavení a národní moci. A zároveň jest jasno, že má-li zatlačením německého živlu tak značně vzrůstí poměrná váha Čechů, pak tím více padá důvod k opakování umělého výtvaru jednotného československého národa jako většinového národa.

Slovanská koncepce nese sebou podle našeho názoru také nutnost slovanského hlediska v národnostní otázce, to jest uznání zásady „rovný s rovným”. Slovanství vyžaduje oprostí se od pojímání národnostní otázky ve smyslu pouhého administrativismu a vmysliti se hluboce v nacionální chápání poměru mezi národy v slovanském státě, ve státě s několika slovanskými národnostmi, jak tomu jest u ČSR.

Posléze chceme uvéstí ten moment, který mluví velmi pádně pro naše stanovisko. Zvláště, pokud jsme zdůraznili možnost, že Slováci mohou dospěti k svobodě eventuálně dříve než my, Češi. Válečné události na východě vyvinuly se od doby našeho prvního pojednání tak, že sovětská vojska jsou již blízko u hranic naší republiky. Perspektiva, že Podkarpatsko a Slovensko se budou osvobozovati dříve, a to v boji, jest dnes více než pravděpodobna. A budou-li se Podkarpatsští Ukrajinci a Slováci osvobozovati vlastním bojem, za přispění ruských vojsk a za přispění čs. vojska v SSSR, v němž představují Podkarpatsští Ukrajinci a Slováci tak významnou úlohu — kdo by chtěl činiti sporné to, že my Češi, jim musíme podati bratrsky ruce? A to s uznáním svobody, kterou si vybojují, s uznáním národních orgánů, které si vytvoří, a s uznáním jejich plné nacionální rovnoprávnosti v budoucí republice. Kdo by chtěl z titulu formálního dovolávání se staré ústavy republiky zvracetí zrovnoprávnění národů, jež se uskutečňuje v boji a jež v boji bude dáno do základů nové republiky? A kdo by chtěl z titulu „osvoboditele” vynucovati znepravňování bratrských národů?

Tyto skutečnosti jsme chtěli zdůrazniti, abychom znovu poukázali, jak jest naše

stanovisko potvrzováno událostmi. Událostmi dějinného významu, železné síly, jichž nedbati by znamenalo slepotu ve věci zájmů Československa a poškozování úsilí národů ČSR v boji za svobodu. Jsme přesvědčeni, že vývoj událostí sám překoná mnohé neudržitelné názory a různé krátkozraké spekulace odpůrců našeho stanoviska.

*Neudržitelné názory odpůrců zásadního uznání
slovenské nacionální svébytnosti*

Nechceme se nijak široce zabývatí různými argumenty, jež se za rozpravy v čs. Státní radě — podle referátu v „Čechoslováku“, a pak vůbec v diskusi londýnských časopisů vyskytly. Chceme reagovati jen na některé a chceme především uvéstí na pravou míru tendenční výklady našeho stanoviska. Máme-li na př. býti odbyti tvrzením, že nelze deklarovati existenci národa, jak prý to žádáme my, pokud jde o Slováky, poněvadž prý „národ buďto jest nebo není, což nelze hlasováním rozhodnouti“ — pak jsme nuceni k tomu prohlásiti: Nežádali jsme, aby Slováci nějakou deklarací národem byli učiněni, neboť národem Slováci se dávno cítí, nýbrž žádali jsme deklarovati, že se Slováci za nacionálně svébytný národ vedle Čechů uznávají a že napříště budou podle toho posuzováni.

Žádali jsme konec sporů o existenci slovenského národa a uznání této nesporné skutečnosti. Nesouhlasíme s vyhýbavým obcházením této zásadní otázky uznání a převáděním věci na pole jednání o budoucím administrativním postavení Slovenska, což právě přenecháme řešení budoucím, rozhodnutí lidu doma. Jde o to, aby poměr mezi Čechy a Slováky byl zásadně vyjasněn opuštěním pochybeného čechoslovakistického stanoviska. Uznání slovenské nacionální svébytnosti, jež žádáme, jest problémem především Čechů. Jest nutno se na české straně vzdáti mentality, na kterou si mnohý Čech během 20 let republiky zvykl, zvláště pokud měl z ponižování slovenského národa prospěch materiální nebo existenční. Český lid, české dělnictvo to nebyli. Ti uznávali v republice vždy národní práva Slováků.

Zdá se nám býti téměř nedůstojné polemizovati s názorem, který se také ještě v zahraničním odboji znovu ujal a který hlásá, že podstata rozdílu mezi Čechy a Slováky spočívá jen v tom, že slovenský jazyk jest ještě lidovým nářečím oproti češtině jako spisovné řeči národní, jako jazyku vzdělaných Čechoslováků. Nechceme ani klásti otázku, který uvědomělý Čech by mohl míti co společného s takovým názorem, urážejícím Slováky a tak nehorázně prozrazujícím tendenci k počestování Slováků! Nikoli! Uvědomělý Čech nehodlá upírati slovenské řeči její národní charakter, její národní důstojnost, její národní poslání. Stejně jako uvědomělý Čech nehodlá vraceti československý poměr do doby Kollára, Šafaříka a ubíjeti dnes těmito Slováky nárok na uznání slovenské nacionální samobytnosti. Češi nechtějí v poměru k Slovákům jíti 100 let dozadu, kdy na slovenském sjezdu v Praze bylo vytýkáno, že jednou z překážek slovenské vzájemnosti jest touha Čechů zatlačiti slovenský národ. Chceme vpřed v československém poměru, a to po cestě, která byla již po desetiletí československého bratrství urovnána.

Pokud jde o jazykové argumenty, uplatněné v rozpravě Státní rady a v časopisecké diskusi, jest na ně odpovědi jeden nezvratný vědecký fakt. A to ten, že v otázce existence slovenského národa ani nepadá na váhu to, že kdysi byla čeština spisovným jazykem na Slovensku, ani nerozhoduje to, že slovenský jazyk jest odlišný od českého a že se Slováci osamostatnili jazykově, nýbrž rozhodující jest, že miliony lidí na Slovensku mluvily a mluví týmž, společným jazykem. Jest to tato jazyková pospolitost, která jest spolu s druhými národotvorným činitelem, i pokud jde o Slováky. Stejně nezvratným faktem ovšem jest, že ve vývoji slovenského nacionálního uvědomění, v nacionálně kulturním a nacionálně politickém dotvoření slovenského národa sehrálo svoji významnou úlohu plné jazykové osamostatnění, to jest přijetí slovenského lidového jazyka za slovenský jazyk spisovný.

Bylo by možno vyhraditi pro obor fyziologických zvláštností originelní umělé

pokusy hlasatelů jednotného československého národa na podkladě t. zv. parity. To jsou ti pošetilí experimentátoři, kteří, nechtějce už plně přiznati nacionální svébytnost Slováků, pojmají Čechy a Slováky aspoň jako dvojčata, ale „v jednom těle, s jednou duší“. Navenek prý mají existovati Čechoslováci, ale uvnitř Češi a Slováci, žijící jazykově, kulturně každý po svém, ale představující nacionálně jeden národ. Jest, žel, jisto, že takový organismus, aby dvojčata byla v jednom těle, se živý nevyskytuje. I v matčině těle představují dvojčata dvě individua, jimiž zůstávají, i kdyby navenek vyšla podobna si vzájemně k nerozeznání a eventuálně i k sobě přirostlá. Avšak dospělo-li již uvažování v otázce česko-slovenského poměru k pojmu dvojčat, nebylo by rozumné: uznati každé to dvojče jako individuum, nechati i to slovenské dvojče v republice žíti a rozvíjeti se stejně jako to české dvojče, a na volném, zdravém rozvoji obou bratrů založiti kypící sílu a rozkvět společného čs. státu?

Bylo by neúplně, kdybychom zapomněli ještě na hlasatele t. zv. tolerance, snášenlivosti v otázce poměru Čechů a Slováků. Ti dokazují, že prý se má každému ponechati, aby zaujímal stanovisko jaké chce, a aby se cítil, čím chce, Čechem, Slovákem nebo Čechoslovákem. Všechno se má tolerovat a nedělati žádných nevraživých vývodů z rozdílnosti mínění. Hlasatelé této toleranční teorie, jimiž jsou ti nejzarytější čechoslovakisté, si činí věc pohodlnou a zaměňují jednoduše stanovisko v otázce národnostní se stanoviskem v otázce náboženství; nacionální příslušenství zaměňují s náboženským vyznáním jako věci svobody svědomí, jako věci nejvnitřnějšího duševního soukromí. Každému jest však jasno, jak nesmyslné jest chtítí s otázkou náboženského citění zaměňovati otázku národnostní, záležející v jazyku, v teritoriálních vztazích, v kulturním a obyčejném životě specifického charakteru, v hospodářských podmínkách, v politických právech atd.

Rovnost a bratrství Čechů a Slováků základem nového Československa

Chceme nakonec prohlásiti, že naprosto nepokládáme „toleranční patent“ ministra vnitra Slávika za státnický čin v otázce řešení československého poměru. A také nesouhlasíme se stanoviskem, jež zaujal londýnský časopis „Čechoslovák“, který vyhlásil klatbu na diskusi o česko-slovenském poměru a tím považuje věc za vyřízenou.

Nejde přece o diskusi. Nežádali jsme od londýnských čs. politických činitelů diskusi o česko-slovenském poměru, nýbrž žádali jsme v otázce československého poměru určitý politický akt, zásadní deklaraci státního významu. Neuznáváme námítky, že doba není vhodnou pro takové zásadní řešení, že není možné je provéstí v zahraničí, že zahraniční státní a politické orgány republiky nejsou příslušny takové zásadní otázky řešiti, že se to má ponechati až lidu doma a pod.

Pokládáme naopak dnešní dobu za nejvyšší naléhavou k tomu, aby bylo od čs. odpovědných politických činitelů řečeno rozhodné zásadní slovo v otázce poměru Čechů a Slováků, a to ve smyslu zásad rovnosti a bratrství. Žádá to zájem závažné důležitosti, zájem pevného vzájemného připoutání a semknutí Čechů a Slováků v procesu nastávajících rozhodujících událostí, jež budou vyvrcholením našeho společného osvobozovacího zápasu. Žádá to státní zájem republiky, zájem opětného spojení národů Československa, opětného zcelení státního území republiky. Žádá to zájem co nejsnažšího, pokojného, organického obnovování čs. republiky a jejího znovubudování na základě svobodné vůle a nejužší bratrské spolupráce jejich slovenských národů.

Mějme odvahu přehlušiti hlasy těch, kteří sice dovedli v roce 1938 po Mnichovu odhlasovati v čs. nár. shromáždění zákon o autonomii slovenské, když to znamenalo dávatí tuto autonomii Tisovi, Tukovi, Machovi, separatistickým rozbíječům republiky, kteří dovedli uznati žilinskou dohodu, kteří spolu s Háchou drželi Tisovu vládu za druhé republiky, kteří v Tisově vládě přímo byli, kteří napomáhali vývoji Slovenska k 14. březnu 1939, kteří spolutvořili t. zv. slovenský stát i sloven-

skou armádu — ale kteří dnes v zahraničí vystupují a chtějí se stavěti na překážku řešení česko-slovenského poměru v duchu rovnosti a bratrství. Nutno zakřiknouti tyto lidi! Neboť oni to jsou, kteří svým stanoviskem vpravdě pomáhají slovenským reakčním separatistům v jejich zoufalé situaci, oni ženou vodu na mlýn nepřítel česko-slovenského sbratření, oni pomáhají udržovati nesvár mezi Čechy a Slováky a do budoucna slibují ještě osudněji opakovati staré chyby a vnášeti do nové republiky staré spory.

Mějme na zřeteli, že československý lid bude soudcem naší činnosti v zahraničí i pokud jde o programovou politiku v národnostní otázce poměru národů ČSR. Ano! Ten československý lid, který nenese odpovědnost za chyby v minulém životě republiky, ale který si vezme odpovědnost za to, že se chyby opakovati nebudou a že budoucí čs. stát jako demokratický a slovanský bude založen na takových zásadách v ohledu národnostním, které odpovídají demokracii a slovanskému programu. Budme jisti, že československý lid schválí plně ten deklarativní akt, který vyhlásí rovnost a bratrství Čechů a Slováků jako zásadní příslib nové ústavy budoucí Československé republiky.⁴

„Československé listy“, 1. 2. 1944, čís. 2. — „Cesta ke Květnu“, Praha 1965, dok. 7.

45

1944, február 2. [Londýn.] — Depeša čs. ministra NO gen. S. Ingra náčelníkovi čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píkovi so zprávou o inštrukciách pre prípad okupácie Slovenska, zaslaných slovenským odbojovým skupinám.¹

Slovenští činitelé jsou si vědomi eventuality německé okupace Slovenska v dalším vývoji válečné situace a byli upozorněni na její větší pravděpodobnost po událostech na východní frontě. Byli upozorněni na její pravděpodobné důsledky pro

⁴ Polemika v Čs. listoch viedla Beneša k nasledujúcej žiadosti, adresovanej veľvyslancovi Fierlingerovi: „Prosím, působ k tomu, aby se nyní, po mé cestě do Moskvy a po mé řeči každý vyvaloval v »Československých listech« polemik ve dvou věcech, ve kterých jsme si řekli s Gottwaldem a s ostatními, že si každý zachová své hledisko, ale že o to spor nepovedeme: Mnichov a slovenská otázka.“ (AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 626, Mos. 56 z 23. 2. 1944.) Na začiatku marca oznámil veľvyslanec prezidentovi, že „pokud se týká diskuse o Slovensku a Mnichovu, bylo Vaše přání redakčním kruhem vzato na vědomí“. (Tamtéž, depeše došlé, 1944, čís. 604, Mos. 66 z 3. 3. 1944.)

¹ Záznam má nadpis „Slovensko — opatření a přípravy při event. obs. Němci“, je datovaný 2. II. 1944 a dále označený „Gen. Píka — Moskva. Čj. 324/Taj.-3. odděl. 44, na Vaši 926-943/XII. 1943“. — Píkova depeša ZOE 122926/43, ktorá prišla do Londýna 29. 12. 1943, zrejme reagovala na predchádzajúcu zprávu z Londýna z novembra 1943, podľa ktorej „Němci hodljai obsadit Slovensko v lednu či únuru 1944“ a „Slováci chtějí klást odpor“ (viď pozn. k dokumentu čís. 28). Znie takto: „Dr. Beneš — gen. Ingr: Ze zpráv zajatých slovenských důstojníků vojenská situace Slovenska je velmi slabá. Mobilizace nebyla provedena. Slouží jen ročníky 1939 až 1943. Nejmladší ročník je zatím ve výcviku. Byly postaveny dvě polní divize. Rychlá, která po rozbití na Kavkaze byla přeorganizována na 1. pěší divizi a na dolním Dněpru z větší části zajata. Druhá divize jako zajišťovací na Bělorusi, prý byla nedávno odzbrojena pro styk s partyzány a přeměněna na pracovní oddíly.

Na Slovensku jsou dvě divizní oblasti, Trenčín a Prešov. Každá divizní oblast má tři pěší pluky o třech praporech, z nichž vždy třetí je rámcový, jeden děl. pluk o dvou oddílech, jezd. P. O., ženijní a spoj. prapor a příslušné služby. Velitelství pozemního vojska má dále pluk útočné vozby,